Tässä tarinassa on kaksi Turkkaa. Toinen on nerokas taiteilija ja yksinäinen, kiitoksenkipeä mies, joka ei halua hyväksyä tekojensa seurauksia. Toinen on ärhäkkä uros ja ikuinen kapinallinen, joka yrittää puhua muut nurin.

TURKKA & TURKKA

SUNA VUORI KUVAT PERTTI NISONEN

Helsingin Kalliossa on talo, jonka porttikäytävässä lukee *Siivottomuus kielletty*. Nimikyltittömän oven takaa paljastuu tunkkainen kaksio ja hämärä olohuone. Huoneen lattialla, jalat ristissä saastaisella patjalla, istuu ohjaaja **Jouko Turkka** – ja puhuu.

Ympärillä lojuu kirjoja, lehtiä, muistiinpanovihkoja, Anttilan alennuskuponkeja sekä vuosikausien pinttynyttä likaa. Näyttämö on karu, lavastus inhorealistinen.

Jouko Turkka on suurten mittakaavojen mies. Niin suurten, että hänen haastattelemisensakin kestää yli kahdeksan kiihkeää tuntia.

Turkan ajatus etenee kuin pujottelija suurmäessä. Hän kaartaa yleisestä yksityiseen, yksityisestä yleiseen, ottaa vauhtia mehevistä anekdooteista ja roiseista juoruista, syöksyy suuntiin, joita vähiten odottaisi. Turkka innostuu omasta äänestään yhä enemmän, ja kuulija erehtyy luulemaan, että hän on eksynyt lopullisesti reitiltä. Vasta jälkikäteen ymmärtää, että toden totta, kaikki kuului asiaan. No, melkein kaikki.

”Jos joku voi sanoa, että hän on terve, tasapainoinen, iloinen ihminen, niin mää luonnostaan olen sitä. Ja mää olen jonkun merkillisen väärinkäsityksen johdosta joutunu kohtaloihin, mitä mää en oikein tunnista omikseni. Tämä on massoittumisen maailma, jossa jokaista jäytää mitättömyyden tunne. Että itse ei ole oikein kukaan, ei ole koskaan oikein elänytkään. Sanotaan, että taide on eettinen kysymys. Mikä vitun eettinen se on millään muulla tavalla kuin siten, kellekkä siinä nauretaan? Jos tahdotaan, että meidän pitäisi tehdä oikeaa taidetta, niin sillon se on moraalisia kysymyksiä. Nykyään ennen kun nuo al-

Turkan puhuessa katse karkaa hämärään huoneeseen. Kirjahylly on vaatimaton, minkä isäntä itse muistaa mainita. Nurkassa kohoaa komea läjä muistiinpanoja, kymmenen viime vuoden aikana kerätyt tarinoiden alut ja aiheet. Seikkailualbuumeja, Turkka hekottaa.

Puhkimaatun patjan jalkopäässä, kookkaiden käsipainojen vieressä pönöttää viimevuotinen Kiila-palkinto. Ikkunalaudalla kerää pölyä korkkaamaton viinapullo. Kerran kolmessa vuodessa Turkka juo itseltään tajun, tappelee naisista ja rähjää kunniastaan. Silloin on syytä toivoa, ettei osu kohdalle.

Temperamentistako sen tunnistaa, tosi taiteilijan? Vai siitä, että hän kärsii ääneen? Leikkii tietäjää ja marttyyria? Ruumiillistaa ristiriidan? Vai siitä, että hän on itsekeskeinen paskiainen, joka julistaa olemassaoloansa jokaiselle joka vaivautuu kuuntelemaan – mutta pohtii samalla, miksi häntä niin palvotaan? ▸

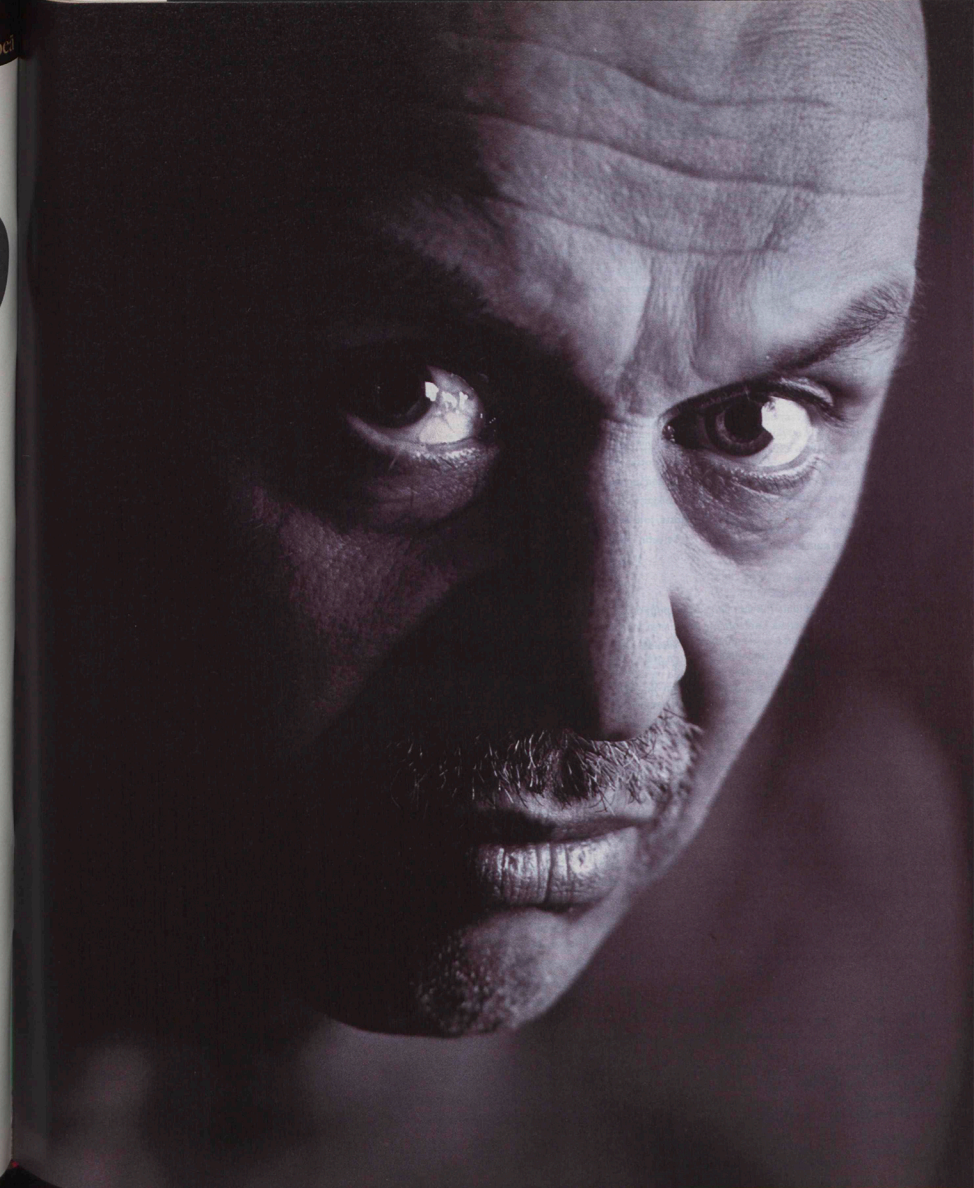

Televisiossa Turkka tavoitteli uutta utopiaa, mutta pettyi lopputulokseen. Hän ennustaa joutuvansa pitkäksi aikaa paitsioon.

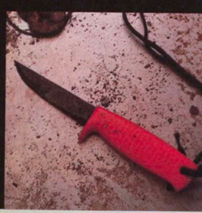

Jouko Turkka täyttää kaikki tunnusmerkit. Hän tietää olevansa ihminen apinoiden planeetalla, tasavallan virallinen toisinajattelija ja hyvinpidetty hovinarri, joka näkee aina vähän enemmän kuin kohteliasta olisi.

Hän osaa olla myös lempeä ja sekä sanoa, ettei tiedä. Puheen takaa, tiukaksi treenatun lihan ja ajattelun alta paljastuu lopulta mies, joka varjelee lapsuuttaan sekä pelkää kuolemaa ja kunniansa menetystä. Kaiken lisäksi hän kertoo odottavansa kauhulla tilaisuuksia, joissa tarjotaan kirsikoita. Hän ei tiedä, mitä tehdä kiville, kun muut katsovat.

Turkalle ei riitä, että hän on hyvä. Hän haluaa olla paras, parempi kuin kilpailijansa, mieluiten parempi kuin kaikki muut yhteensä. Hän halveksii titteleitä, jos ne ovat häntä vastaan, mutta pitää niitä arvossa, jos ne ovat hänen puolellaan. Hän on säälimätön itselleen sekä ihmisille ympärillään, kiero ja kateellinen, pikkumainen ja pitkävihainen, kiitoksenkipeä ja turhamainen. Niin, ja nero.

Olipa kyse teatterista, kirjoista, kuunnelmista tai televisio-ohjelmista, hänen suurin lahjakkuutensa on suhteiden havaitsemisessa ja yhteyksien näyttämisessä. Hän näkee enemmän kuin muut – vaikkei välttämättä pitemmälle.

Ja tämä on hänen maisemansa: läikikkäät lakanat, kaksi rasvasta tankeaa tyynyä, paksut mustasankaiset lukulasit keskellä kirjastosta kannettua kuukausiannosta, lyttyyn lyötyjä kyniä, puhelinvastaaja ilman kasettia, valaisin ilman lamppua, veritahroja T-paidan kauluksessa, seinillä ei niin mitään.

Turkka kiihtyy, kun puhe osuu kipeään paikkaan: Jouko Turkan ja hänen poikansa Juhan talkshow'hun Turkka & Turkka. Viimeinen jakso nähdään Nelosella maanantaina 18. toukokuuta.

Ajatus isän ja pojan yhteisestä keskusteluohjelmasta oli **Jussi Parviaisen**, ja Jouko Turkka suostui ehdotukseen kahdesta syystä: hankkiakseen pojalleen ammatin ja itselleen yhteiskunnallisen aseman.

Hän odotti sensaatiota ja kulttuuripommia, koska haastattelijat päättivät ylistää haastateltaviaan, eivät solvata.

"Sinun poikkeuksellisen olemuksesi aikaansaama inhimillistävä vaikutus", Turkka täräytti alkajaisiksi **Paavo Lipposelle**. **Jorma Uotista** hän kutsui "kansainvälisesti armoitetuksi renessanssi-ihmiseksi" ja päätoimittaja **Jarmo Virmavirtaa** "mieheksi, joka on nähnyt pohjaan asti kaiken". "Asemanne Suomen kansan sielussa, teidän ylivoimaisuutenne ja loukkaamattomuutenne", hän hönki professori **Pekka Peltokalliolle**.

Naiset ovat saaneet Turkalta erikoispehmeän egoliftingin. **Satu Hassille** Turkka lupasi "sekä äänen että kielen suustaan" ja **Kyllikki Forssellille** vielä monin verroin enemmän. "Tää oikeen hohkaa seksiä tämä tyttö!" hän hihkui naama kiinni **Outi Nyytäjässä**.

Kaikki vieraat eivät ole kusseet hunajaa. Vankeinhoito-osaston ylijohtaja **Markku Salminen** kutsui Jouko Turkkaa "todennäköiseksi väkivaltarikolliseksi, jonka julkinen rooli pitää kurissa". Kun Turkka vaahtosi **Arto Mellerille**, miten "me kaikki vapisemme pelosta sun runosi edessä", runoilija tuijotti häntä pupillit neulanreikinä ja kysyi viimein: "Kumpikohan meistä on enemmän sekasin?"

Turkan imartelua on seurattu ällistyneinä ja epäuskoisina. On odotettu valtavaa naurua, joka paljastaisi kaiken teatteriksi.

Miksi sitä ei kuulu? Turkka puhuu ja puhuu mutta ei vastaa. Hän sanoo kyllä tuntevansa hämmästyksen niskassaan, mutta haluaa silti kumartaa syvään vieraidensa edessä.

Turkan haaveena oli tuoda televisioon jonkinlainen taide- tai filosofiatehdas, jossa vetäjät innoittaisivat vieraansa valmistamaan utopioita.

Pyrkimys epäonnistui, koska tavoite oli Turkan mukaan mahdoton. Astuessaan studioon ihmiset ovat latautuneet, nielleet rautakangen ja tarrautuneet valmiisiin totuuksiin.

Suurin pettymys on kuitenkin ollut ohjelman tekninen toteutus, jonka kuvottavuutta Turkka laveasti kuvailee. Vimmastunut mies yrittää vaientaa itsensä ja vedota vanhoihin ritarisääntöihin – meneillään olevasta työstä ei puhuta – huonolla menestyksellä.

Tuotantoyhtiöstä taas vakuutetaan, että kaikki on tehty juuri niin kuin herra Turkka on halunnut. "Mutta hänen halunsa muuttuvat", huokaa tuotantoassistentti uupuneesti.

Turkka nieleskelee raivoaan ja sanoo, että ohjelman lopettaminen on helpotus. Ääni väristen hän väittää odottavansa, tuleeko hengissä ulos.

Vanhat haastattelulausunnot yhdeksän ja kuuden vuoden takaa kuulostavat hyvin samanlaisilta. Silloin Turkka sai selitellä kansaa kuohuttaneita tv-sarjojaan *Seitsemän veljestä* sekä *Kiimaiset poliisit*, jota hän pitää suurimpana epäonnistumisenaan.

Turkalle on selvää, että hän joutuu televisiosta jäähylle niin kuin teatterikoulusta aikoinaan. Pojalleen hän toivoo kuitenkin hellempää kohtelua. Jospa joku näkisi kyvyn ja antaisi mahdollisuuden?

Juha Turkka on hänkin ilmoittanut olevansa pettynyt, mutta eri syystä. Siinä missä Jouko haukkuu työryhmää, Juha on syyttänyt isäänsä julkisesti tyranniksi.

Turkka on puhunut pari tuntia, kun puhelin soi. Vastatessaan Turkka muuttaa äänilajinsa karskimmaksi ja ainakin kymmenen pykälää kovemmaksi. Hän ilmoittaa olevansa keskellä kokousta ja paiskaa luurin alas voimalla, joka on vähällä särkeä puhelimen.

Turkka vaihtaa äänensävyä, ja äkkiä kuulija ymmärtää, mistä Juha Turkka on keksinyt luonnottoman pehmeän, kuvaruudussa lähes ällöttävästi kehräävän puhetapansa. Se on Turkan orhien intiimi ääni, varattu tilanteeseen, jossa puhutaan naiselle.

Jouko Turkalle vaikein aihe on hänen poikansa. Kenen tahansa vanhemman tavoin hän tuntee sovittamatonta syyllisyyttä, mutta itselleen sopivissa mittasuhteissa.

Finlandia-palkinnosta kilvoitelleessa romaanissaan *Häpeä* Turkka vertaa poikaansa länsimaisen mytologian suurimpiin kärsijöihin: Jeesukseen ja Odysseukseen. Ja mitä se tekee hänestä itsestään? Ei vähempää kuin Jumalan.

Suurelle näyttämölle harjoitettu ääni ohenee lähes kuiskaukseksi, kun Turkka kertoo houkutelleensa Juhan pois lukiosta. Hän toivoi tämän opettelevan kymmensormijärjestelmän ja kirjoittavan isänsä kanssa. Nyt hän tuntee olevansa vastuussa ainoan omaisensa tulevaisuudesta.

Isä oli ajatellut pojastaan cowboyta, vaarallisten paikkojen toimittaja-valokuvaajaa, joka nyrkkimiehenä voisi mennä minne tahansa. Olisihan hän voinut tehdä Juhasta ohjaajankin, eikä täällä silloin paljon muita saman ikäisiä näkyisi, isä kehaisee.

Hän toivoi kuitenkin, että Juha löytäisi jotakin, jossa välttyisi kilpailemasta isänsä kanssa. Poika valitsi toisin, kerjäsi vertanenästään ensin nyrkkeilykehissä ja sittemmin isänsä valloittamilla näyttämöillä.

Pieni poika sotki polkupyörällä vieressä, kun isä pakotti äidin kanssaan lenkille. Myöhemmin ohjaaja ja näyttelijä, valmentaja Jouko Turkka ja valmennettava **Maija-Liisa Márton** ottivat eron. Juha oli silloin kuusivuotias. Samassa talossa asuvat mummut saivat aiheen valittaa talonmiehen rouvalle, että yhteiskunnan pitäisi pelastaa lapsi tältä tunnetulta hirviöltä.

Juhan lapsuus jakaantui isän mukaan kahtia. Oli eristettyjä, hiljaisia aikoja, joita kirvelsi asuntovelasta ja avioerosta johtunut niukkuus. Toisia aikoja värittivät Turkan nuoret assistentit, jotka mielellään kuuntelivat pojan juttuja.

Turkan ääni käy yhä pienemmäksi. Hän muistelee, kuinka Juha oli toisella tai kolmannella luokalla ja heitä vastaan sattui lauma ekaluokkalaisia. Lapset purskahtivat nauruun: "Eikö toi häpee kun se on se?" Pari vuotta vanhemmalla Juhalla ei ollut muuta mahdollisuutta kuin teeskennellä kuuroa ja sokeaa.

Isä ja poika on sidottu toisiinsa hirttoköydellä ja piikkilangalla, mutta heidän suhteessaan on silti jotain verrattoman herkkää. Miten moni poika asuu isänsä kanssa 26-vuotiaaksi? Miten moni isä kirjoittaa kaapin seinään, milloin poika sai ensisuudelman?

Turkka puhuu. Kolme tuntia on mennyt, ja aihe on jälleen arka: lapsuus.

Turkasta tuli Turkka omasta halustaan. Hänen varhaiset vuotensa Tampereen lähellä Pirkkalassa olivat erityisiä oikeastaan vain siksi, että kotona puhuttiin ruotsia – mutta se riitti. Jouko Veli Turkasta kasvoi koditon ja kapinallinen.

Freudinsa lukenut mies tulkitsee auliisti varhaista henkilöhistoriaansa, ja ensimmäinen muisto liittyy, totta kai, häpeään.

Sodan kylkeen kasvanut lapsi ei tiennyt, että maailmassa on muutakin kuin naisia ja poikia. Kun Turkka sitten veljellisesti taputteli tutun kuorma-autonomistajan poikaa, tämä paljastuikin tytöksi, ja tapahtumaa todistaneet miehet nauroivat katketakseen. Naisen mysteeri ei ole valjennut Turkalle sen koommin.

Turkka pistää narsisminsakin akkojen syyksi. Surevat sotalesket halusivat lohdutuksekseen pidellä äidin pikku rakastajaa, joka sai syyn kuvitella, että miehenä oleminen on jotain erityistä.

Hän kertoo myös muistavansa lepattavan näyn, jossa isä tutki yöllä tulitikun valossa poikansa kasvoja. Myöhemmin sen vasta ymmärsi: rintamalta palannut isä ei voinut olla varma, oliko lapsi hänen vai ei. Kaiken lisäksi Jouko Turkka oli vaihtunut isokokoiseen itäkarjalaiseen "mustan ryssän" poikaan, jota oli hänen nimellään näytetty isälle synnytyslaitoksella. Epävarmuus jätti jälkensä.

Turkka sai aniharvoin selkäänsä, mikä pisti hänet säälimään heikkoa isää ja valehtelemaan kavereilleen ottaneensa remmiä. Turkka sanoo menettäneensä useita vuosia, koska ei tuntenut, että häneltä olisi vaadittu mitään. Omaa poikaansa kasvattaessaan hän vältti virheen, voisi kai sanoa perin pohjin.

Joukon isä **Reino Turkka** oli herrasväen työmiespoika, joka ei opiskellutkaan insinööriksi vaan jättäytyi konepajalle harjoittelijaksi ja pääsi ajan mittaan työnjohtajaksi. **Gunhild**-äiti taas oli vauraan eestiluotolaisen kalastajan tytär, joka toimi 1930-luvulla konttoristina pääkaupungissa.

Vuosikymmenen lopulla perhe muutti Valmetin lentokonetehtaan perässä Tampereelle ja rakensi talon keskelle pirkkalalaista peltoa.

Turkkien asema yhteisössä oli epäselvä: kieli erotti heidät työläisistä ja varallisuus seurapiireistä. Jouko otti roolimalleikseen isän serkut, lentäjä-ässät, joiden jälkikasvuksi häntä usein luultiin.

Jo varhain Turkka ajatteli olevansa erityinen ja tulevansa kuuluisaksi. Hän kärsi hyväosaisuudestaan ja päätti sanoutua irti hänet häpäisseestä perheestä. 16-vuotiaana hän lakkasi syömästä ruokapöydässä ja pitämästä vanhempiaan vanhempina.

Kirjat Turkka löysi, koska ei halunnut palata koulusta samalla bussilla kuin äiti. Kirjastossa hän tutustui myös 1920-luvun Berliinin poliittisiin pilapiirroksiin sekä tamperelaiseen karvalakkikulttuuriin, jossa miesten velvollisuuksiin kuului väitellä historiasta.

Tampereen klassillisen lyseon juhlissa Jouko Turkka esitti innokkaasti omia numeroitaan. Asetelma oli selvä jo silloin: tähtenä Turkka, taustalla persoonaton avustaja.

Mahtavasti hän kuitenkin ilmoittaa treenanneensa alun perin kuvataiteilijaksi. Todisteeksi käyvät pikkunokkelat pilapiirrokset koululehdessä sekä vasemmistolaisessa *Hämeen Yhteistyössä*.

Menneisyyden kuvista yksi ainakin on selvä: Turkka näki ensimmäistä kertaa naisen häpykarvat työväenopiston mallilla 1950-luvun loppupuolella. Häilyessään samoihin aikoihin lain rajamailla hän meni **Veikko Sinisalon** lausuntapiiriin oppiakseen imitoimaan ja tullakseen hyväksi karikatyristiksi.

Keskittyminen kuvataiteisiin olisi edellyttänyt eristäytymistä, kun taas Turkka oli ▶

kaa mitään, kaikki mitä puhutaan, on puhetta rahasta, palkkioista. Sitten kun teos on valmis, siinä ei ole sanaakaan rahasta. Ja heti sen jälkeen, että ketkä rahamiehet oli sen näkösiä, että ne saattais olla kiinnostuneita. Kulttuuri on siinä välissä. Jos joku nyt on eläny haukkumalla ihmisiä ja sumeilematta, kattomatta ollenkaan ketä saa uhata, niin minä. Vai onko tasavallassa joku taho, joku korkea herra tai kansalainen, jota mää oon pelänny?

Ajattelin, että tämmösellä telkkariohjelmalla vois suoraan sormeilla yhteiskuntaa ja vaikuttaa siihen ilman taiteen lahjottua, vähän typerää pöyhistelyä ja tolkutonta turhamaisuutta, koko tätä suosion ja siitä kieltäytymisen kurtiisia. Tätä nykystä kulttuuria mää en hyväksy enkä itte tahtos ammatikseni harjottaa. Vieraani on näissä puitteissa kunniallisempia, joten tunnen vilpittömästi heitä kehuvani.

Se on pikkusen hupsun kuulosta, kun alkaa kiitellä jotain semmosta, jota ne ei tiedä olevankaan. Ne alkaa alleviivata omaa helvetin rajottunutta näkökulmaansa ja sanoo, että ei siinä mitään, se on tämmöstä vaan. Sitä tuntee olevansa vimmastunu hölmö, joka on vähän irronnu todellisuudesta.

Hommaansahan vihaa kaikki taiteilijat, sitä varsinaista duunaamista ja kärsimystä. Suurin osa tehdään deadlinen piiskalla, ja jotta voittais sen paineen ja vastenmielisyyden, se vaatii sen ulkopuolisen piiskan. Sillon vaan kun on semmonen tunne , että ensimmäisen kerran määrittelee jotain luvatonta, kun tietää, että mää riskeeraan nyt kasvoni, sillon minäkin olen tuntenu himoa tehdä.

Mää en sillon alottaessa vielä tienny, kuinka paljon pituus merkittee sille, jos minulta jotakin tahtoo ja saa. Mulle mikä tahansa aihe on vähintään kuusi sivua, mun täytyy määritellä niin monta käsitettä ensin. Tää on tärkeää, kun kuvataan ilmiöitä, joita ei oikeestaan ole määritelty aikasemmin. Muuten tulee semmosta kun Shostakovitshilla, mikä on tää hyvin editoitu joulukuusi: kävelykeppi. Nää nykyset mittasuhteet tekee sen, että mun pitäs selvästikin kirjottaa ne tietokirjoiksi.

Ja sitten jotkut antaa pisteitä, että voitti minut väittelyssä tai ei! Materiaalia on useemmiten kaksin-, kolmin- tai jopa nelinkertanen määrä – sehän on ihan miten mää valitsen. Mun olis mahdollista ryvettää siellä viimeseksi hölmöksi jokanen ja nostaa itteni hyvinkin henkeväksi. Mutta mää olen ajanu takaa tuskasia sekunteja, joissa olis jotakin.

Mää olen luullu että teatterityö on nöyryyttävintä mitä on, koska siinä kaikki joutuu oleen riippuvaisia toisistaan ja se työporukka on niin iso, että kaikille ei riitä kunniaa jaettavaksi. Joutuu oleen ulkonen sopu, vaikka siihen luonnostaan liittyy sisänen halveksunta. Nyt tiedän, että on yks ala joka on vielä nöyryyttävämpi. Siinä voidaan kusettaa vedoten jonkun huonoon maineeseen taikka vaikeaan luonteeseen tai kokemattomuuteen. Niinkun saatana mää en leikkaamisesta tietäs!

Ohjelman ympärillä on kirous. Mää olen tuhoon tuomittu. Kun se on niin onnettoman köyhää ja naurettavan ja mitättömän näköstä – paskanen akvaario, missä kelluu epämääräsiä naamoja niinkun vanhoja pastelliliiduilla väritettyjä valokuvia. Kun korvat ei punota ja huulet on aneemiset kun kevätväsyneellä, ei näy että ihmisillä olis mitään tunteita. Minä aattelin ensin että kiva, tajuamatta että saatana sieltä tulee zombeja, jokka jotain väkinäistä. Ja kaikuu kun parkkitalossa! Olen varma että ens talvena tulee kolme-neljä puheohjelmaa joissa jotkut puhuu ja saa toiset puhumaan sen johdosta. Tää tulee jäämään arvoksi jonka joku tuo kultamitalin voittajana maaliin. Ja sillon kukaan ei muista että sitä on yrittäny.

Nähdä, mitä vammoja Juha on saanu niistä vuosista, jolloin mää olin joko kylähullun tai sairaan psykopaatin tai Lilli Suomalaisen kirjoilla. Sehän näkyy tänä päivänäkin jonkinlaisena estokkuutena. Että joku on joutunu elämään karmean lapsuuden minun takia, semmosen mää muistan lopun ikäni ja tunnen velvollisuutta maksaa siitä jotenkin.

Houkuttelin sen elämään, missä sitten lama ja työttömyydet ja ennen kaikkea tää mun sosiaalinen romahdukseni – mää kuuluin johtaviin ohjaajin maassamme – tipahti johonkin semmoseen, missä mää en kyenny lainkaan saamaan sille ammattia.

Avioeron jälkeen ostimme talouskyljyksiä, joista Juha söi lihat, minä pureskelin luut ja kissa nuoli lopuksi. Mää olin myös aika huonosti puettu. Mulla oli yhdet samettihousut, joittenka vetskari oli rikki ja mää jouduin pitään hakaneulaa.

Siihen aikaan joka lehdessä vaadittiin toimenpiteitä hänen isää kohtaan, ja joka paikkaan mihkä se tuli, missä se joutu myöntämään sukulaisuuden, se oli karmeata naurua ja eristämistä. Jotkut sai korotetun viikkorahan sanottuaan tai tehtyään jotakin sille Turkan pojalle.

Mut tehtiin siinä jatkosotaan lähtemisen kauhussa, ilman minkäänlaista tekemisen riemua. Sodan jälkeen lapsia murhattiin sen takia, että ne oli jonkun toisen tekemiä. Vanhempien puheissa se ja se oli lyöny lasten päät muurinkulmaan, tappanu vaimonsa ja hirttäny ittensä. Kaikki odotti miehitystä, ja sukupuolinen sekoilu 15–16-vuotiaitten kanssa, jotka ei vielä joutuneet rintamalle, on ollu aivan tolkuton. Eroottisiin suhteisiin kuulu aina jotain onnetonta, ja kaikki joittenka oli käyny huonosti sukulaisista, niin ne oli rakastunu. Eli sitä pitää välttää jos tahtoo elämässä

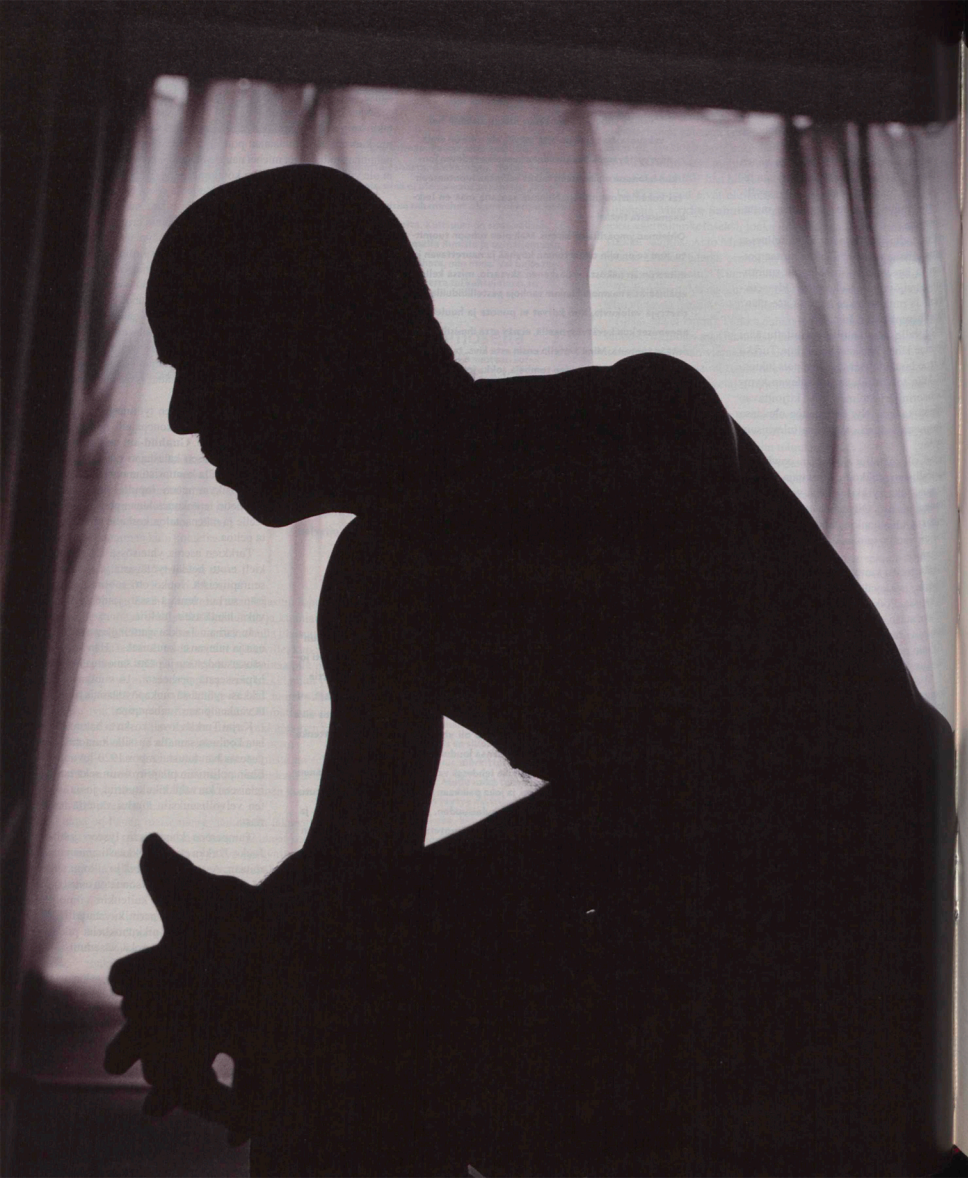

”Ainoa, mitä mää maailmassa pohjimmiltani oikeen arvostan tai säälin, on kyllä lapset, koska ne ei voi valita.”

omien sanojensa mukaan seurallista sorttia, porukkaan sopiva.

Turkka muistaa jo tuohon aikaan huvitelleensa kommunismin ajatuksella, etsineensä yksilöllisyydelleen suuntaa. Neuvostoaate oli pahinta mitä saattoi kuvitella, ja se veti häntä vastustamattomasti.

Turkka ajatteli, että kunhan saisi seksin pois mielestään, hänestä voisi tulla jotain.

Puhe keskeytyy, kun Turkka keksii tarjota vieraalleen teetä. Hän syöksyy keittiöön, laskee vettä kattilaan, täräyttää sen liedelle ja jatkaa.

Vesi kiehuu kuiviin, ja asuntoon leviää palavan metallin käry. Turkka rientää keittiöön, laskee kattilaan lisää vettä ja asettaa sen takaisin puinaisena hohkaavalla keittolevylle. Puhemylly jauhaa taas.

Vasta kuudennella yrityksellä Turkka muistaa veden ajoissa.

Kun Turkka oli suorittanut menestyksekkäästi asepalveluksen yhtä jalkaa entisen luokkatoverinsa **Jussi Kylätaskun** kanssa, hän aloitti opinnot Suomen teatterikoulussa. Hän arvelee olleensa kaikkien aikojen huonoin ensimmäisen vuoden ohjaajaoppilas.

Seuraavana vuonna Turkka nousi. Hän pääsi opettajansa **Veli-Matti Saikkosen** vanavedessä isoille apajille, kun Saikkonen, **Kalle Holmberg** ja ”heidän yläpuolellaan kaikkein suurin” **Ralf Långbacka** suunnittelivat yhteistä teatteria. Turkka jätti leikin kesken, koska arveli joutuvansa apupojaksi loppuiäkseen. Hän tahtoi itse tehdä itsensä.

Herrasmiehenä tunnetun Eino Kaliman viimeisenä assistenttina Turkka kantoi kahvia ja vaihtoi kulisseja. Vanhemmat naisnäyttelijät odottivat hänestä uutta Kalimaa ja pitivät kiusallaan mekkalaa, kun nuori ohjaaja osoittautuikin hampuusiksi ja huligaaniksi. Turkka oli luonnehdinnoista mielissään.

Kotoa muutettuaan Turkka ei pitänyt vanhempiinsa mitään yhteyttä. Isä kuoli, kun Jouko oli kolmenkymmenen. Haudalla veisasi kahdeksan vanhaa ihmistä, jotka tuijottivat perheen punaista lammasta kuin murhaajaa.

Turkka uskoo isänsä menehtyneen tupakkaan, jota tämä poltti vaimolta salaa.

Salapolttaja Jouko Turkka on itsekin. Aiemmin hän savutteli piilossa Juhalta, nyttemmin lähinnä itseltään. Kevytsavukkeet eivät sovi Turkan maineeseen, mutta silti ne koettelevat sitkeää miestä jopa enemmän kuin naiset. Tupakkaa on pakko saada.

Turkka myöntää olleensa julma isälleen, loukanneensa tätä tahallaan kuin se olisi velvollisuus. Suvun miehet ovat Turkan mukaan aina olleet isän poikia ja äidistään orpoja.

Kuusi vuotta vanhempi veli, joka työskentelee rakennustarkastajana sadan metrin päässä Jouko Turkan asunnosta, ei ollut hänelle sen läheisempi kuin vanhemmatkaan.

Turkka kuuli pari vuotta sitten sattumalta, että hänen 94-vuotias äitinsä asuu vanhainkodissa 700 metrin päässä pojastaan. Edellinen tapaaminen eräänä jouluaattona, kun Juha oli murrosikäinen, päättyi riitaan 15 minuutissa. Sen jälkeen isä ja poika nauttivat juhla-ateriansa huoltoasemalla.

selvitä joutumatta naurunalaseks
tai että käy jotenkin huonosti tai juoposti.
Informaatio mikä on mulle tihkunu siitä mitä elämä on ei mitenkään vastaa mitään julkista kuvaa.
Ruottinkielisyyteni tähden olin sorrettu ja ilman joukkuetta siinä kylässä. Väkivaltakin oli olemassa, mutta näyttäyty mulle harvoin. Vanhempani, jotka oli muuttaneet Helsingistä tämmöseen maalaiskylään, ei koskaan voinu ottaa sitä vakavasti. Ne ei voineet käsittää, että mää olen syntyny ja kasvanu siellä niinkun muutkin, eikä mulla voi olla sellasta asennetta eikä edes tietoo eikä mitään.
Hyvin harva on päässy sieltä pois. Se kamppailu on itte asiassa aika erikoinen: ne menee viiden kilometrin päästä naimisiin ja niillä on tiilitalo ja sen ote pitää niissä. Mää oon murtanu yhteisöjen kiinnipidon, ne näkymättömät rihmastot. Siihen kuuluu että jotenkin on kumottava syntyperänsä.
Nää perhesuhteet on tällä tavalla kovin... Mutta minä olen valinnu nämä eikä niin, että olis jotenkin kummallinen suku. Kuinka paljon ne joutu kärsimään mun takia, sitä mää en tiedä. Enkä mää ole tullu ajatelleeks tämmöstä myötätuntookaan.
Ainoa, mitä mää maailmassa pohjimmiltani oikeen arvostan tai säälin on kyllä lapset, koska ne ei voi valita. Olevassa kulttuurissa kuuluu luoda tyyli ja unohtaa, vaikka ajetaan takaa kokonaisen ihmisen tajuamista. Lapsuus on ratkaseva, se muotoilee ihmisen elämän. Lapsuuden pitäis olla muistuttamassa, pitämässä kuolemaan asti mielessä se ainoa aika, jolloin järki oli kohdallaan ja havainnot tarkkoja ensimmäisen kerran.

Koskaan elämässäni en oo ollu ahdistunu.

Kun mun ongelma ei niinkään usein ole heikkouden tunne, vaan liiallisen hyväonnisuuden tai kyvykkyyden. Mun on liian helppo voittaa.
Yritys olla ajattelematta seksiä, se on se mun päällimmäinen ponnistus. Minua edelleenkin se vainoaa, ja odotan rauhan vuosia. Saan sen onnistumaan sillä että käytän aikaa lukemiseen ja keksimiseen.
Se on joku semmonen kauhea kauna menestystä kohtaan, että mun on täysin mahdoton lukee sitä, mitä muutkin juuri sillon. Tunne, että olen muitten kanssa nähny tai kokenu jotain samaa, mulla sitä ei ole. Siihen liittyy semmonen hätä, että mitä tämä nykytilanne peittää, mikä täällä on näkymätöntä.
Mää kamppailen itsenäisyyteni joka päivä punnertamalla ja juoksemalla, koska hengästyneelle ihmiselle te instituutiot ette mahda mitään. Lenkin jälkeen ihminen on tyhjä ja menettää yhteiskunnalliset suhteet, vaikka kestääkin pitkään tajuta, että sovinnon mahdollisuutta ei ole. Se on ainoo mun keino. Ittensä hengästyttäminen vastaa sitä, että makaa auton alla ja se putoo pukeilta, se on semmonen vaaran taju mistä terästyy. Sen avulla voi työntää kauemmas, pitää puolensa joillekkin jotka tunkee päälle tai sisälle. Juoksemalla saan viritettyä riettaan hävyttömyyden ja uskon kaiken mahdollisuuteen. Se muistuttaa mielikuvituksen liikettä.

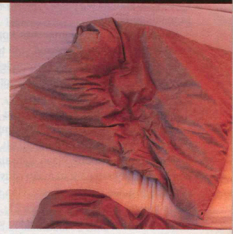

Turkka ei halua arvailla, miten paljon perhe joutui kärsimään hänen takiaan. Hän ei tunnusta velvollisuutta ajatella ihmisistä hyvää vain siksi, että joku sattuu olemaan jonkun toisen isä tai äiti. Siitä huolimatta hän painottaa elimellistä yhteyttään menneeseen.

Mies ponkaisee patjaltaan ja painelee keittiöön kokkaamaan.

Hän kiskoo jääkaapista herne-maissi-paprikaa pussin toisensa perään, viiltää ne puukolla halki ja heittää kattilaan. Hanasta vettä päälle.

Turkka palaa patjalleen ja jatkaa. Puolen tunnin kuluttua hän muistaa vihannekset ja käy lisäämässä keitokseen kylmää vettä.

Sitten hän yllättää, kaivaa pakasteloke-rosta kimpaleen merilohta ja viskaa sen vihannesten sekaan.

Turkka on ruuanlaittajan roolistaan silmin nähden vaivaantunut, mutta onnistuu löytämään kaksi puhdasta lautasta. Hän muistuttaa poikkeustilanteesta: heillä on ehdottomasti aina syöty kattilasta.

Taas Turkka innostuu. Nykyinen media on hänen mielestään kuin söisi haarukalla keittoa. Olennaisin valuu välistä. Kulttuuri on väärennös, politiikka valetta ja maailma massojen varassa kelluva kupla, jossa jokaista jäytää mitättömyyden tunne.

Talous on Turkan mukaan sivuuttamaton, mutta raha ei riitä kulttuurin hirttäjäisten syyksi sen enempää kuin väljähtynyt etiikkakaan. Yksinkertaisin selitys on, että nykyinen taide kiusaa ja tympäisee niitä, jotka tekevät päätöksiä.

Turkka näkee mahdollisuutensa yhteiskunnalliseen keskusteluun pysähtyneen **Mauno Koivistoon**. Turkka on kuvannut presidenttiä kuuroksi susikoiraksi, joka on unohdettu autoon ostoskeskuksen parkkipaikalle.

Koiviston konsensus on Turkan kieliopissa edelleen kirosana. Miten massa tekeekin kaiken kuin napista painaen – olipa kyse kommunismista irrottautumisesta tai siitä, että lippalakin lippa käännetään yhtäkkiä niskaan ja taas takaisin eteen, kenenkään sitä huomaamatta.

Jouko Turkka katsoo tulleensa vaien- ▶

Mitä Suomesta puuttuisi, jos Turkkaa ei olisi?

Ainakin yksi nöyryytyksiään imeskelevä vanha mies. Ja monta skandaalia.

netuksi valtion 15-vuotisella taiteilijaapurahalla, sillä se tekee ammattivallankumouksellisuudesta vähintäänkin kiistanalaista. Silti hän syyttää poliitikkoja vasikoinnista ja väittää oikaisevansa maailman lakia.

Hän ilmoittaa irrottautuneensa kommunismista vuosia ennen kuin siitä tuli liike, ja edelläkävijän itsevarmuudella hän ottaa oikeuden pilkata niitä, jotka pyysivät anteeksi ja unohtivat.

Samoihin aikoihin Turkka asettui itsekin Skdl:n ehdokkaaksi eduskuntavaaleissa. Pakollinen vaalibudjetti oli 50 markkaa, ja vaalipuheissaan kansalainen Turkka kehotti äänestämään istuvaa kansanedustajaa itsensä sijasta. Hän sai toista tuhatta ääntä.

Äänestämässä Jouko Turkka kävi viimeksi neljännesvuosisata sitten, silloinkin piruuttaan. Ääni meni **Tapani Kansan** isälle, joka toimi pääluottamusmiehenä Kymenlaaksossa.

Hetken häntä kuumotti: jos ottaisi revareitten äänet, kun ne niitä niin hanakasti tyrkyttivät, hän pääsisi läpi. Hän sanoo kuitenkin jo silloin nähneensä, että Mossen nokalla joka toisessa torinkulmassa myydyt Skdl:n arvat olivat rahanpesua, Neuvostoliiton orjayhteiskunnan rahoja, joilla varmistettiin Suomen idänkauppaa.

Silti hän halusi kääntyä pois maailman melusta, tarjota sydänverensä ja itsemurhansa organisaatiolle. Järkytyksekseen hän sai nähdä, että kaikki tehtiinkin kilometrikorvauksella ja päivärahalla. Voitetuista sieluista ei pitkään iloittu, vaan alettiin oitis miettiä, miten Tauno Palo saataisiin mukaan liehuttamaan lippua ja kuka olisi seuraava hänen jälkeensä.

Turkka hohottaa ajatukselle, minkä kaaderin suuri naapuri hänessä menettikään. Siellä olisi osattu arvostaa kykyjä, joiden vuoksi häntä Suomessa vainottiin. Hän saa pistettyä töpinäksi. Ja jostain syystä ihmiset sietävät hänen sortoaan pikkuisen pitemmälle.

Teatterikorkeakoulun rehtorina ja professorina Turkka koki edustavansa kurjalistoa vallan kabineteissa. Puliukot yhtä hyvin kuin pitkien autojen miehetkin arvostivat häntä. Hän liikkui alamaailmassa kuin kotonaan ja oli omien sanojensa mukaan kaiken aikaa kosketuksissa inhimilliseen kärsimykseen.

Puhelin soi. "Kokous!" Puhelun jälkeen Turkka selittää: "Aina jos mää oon panemassa, mää sanon että täällä on kokous."

Jouko Turkka puhuu usein ja vakavissaan ritarillisuudesta, siitä mitä miehen kuuluu tai ei kuulu tehdä. Siihen näyttää sopivan marmattaminen esimerkiksi siitä, kuinka mies ei voi koskaan pärjätä naiselle.

Turkalla on tapana ylistää naisia ja naiseutta yleensä, mutta haukkua heitä nimeltä puistattavin sanakääntein. Merkittävimmät naissuhteet ovat olleet hänelle projekteja. "Enkö koskaan opi, että jos teen lumiukosta laulujoutsenen, tämän totta kai täytyy paskantaa silmilleni tähtitaivaalta!" Turkka parkuu *Häpeässä*.

Taiteessaan hän kirjoittaa nuoret naiset arvaamattomiksi nartuiksi ja ahneiksi elukoiksi, joita ilmankaan ei osaa olla. Vanhemmissa naisissa on enemmän variaatiota. He saavat armon, koska ovat aina nostaneet ja puolustaneet pää-

Helsingin Sanomien kolumnistina oleminen merkitti mulle kovin paljon, vaikka kirjotin alle tasoni. Tunsin, että mulla ei ole oikeutta kirjottaa lehteen, että olen väärällä puolen ristikkoa. Tää ilmiö, että justiin kun joku Kata Kärkkäinen on kirjottanu jotakin, se tahdotaan repiä myös kolumnistiksi ja saarnaamaan Aleksanterin kirkossa. Joukkotiedotus on showbisneksen kustantaja ja vartija.

Mää tiesin, etten olis saanu ruveta siihen, mutta tottahan mää tahtoisin olla karnevalistinen hahmo. Itte asiassa mää tahtoisin olla kitukasvunen Orson Welles, joka oli New York Postin kolumnistina useammassa vaiheessa. Ja kyllä mää nyt jonkinlainen kamarioppinut näissä puitteissa oon. Olisin vähän enemmän kun mitä vieläkään ulos saan. Kai nyt jokasen on myönnettävä, että yhteiskunnassa mää hallitten aika hyvin montaa semmosta aika paljon leveempää aluetta kun mitä yleensä näissä ammateissa toimivat. Ja vielä semmosella tavalla, että siitä on iloa asiaa tunteville.

Mun julkisuuteni on menny jotenkin niin, että ensin tulee kammo: hän on pelottava tai hän on vaarallinen. Pysykää kaukana. Sen jälkeen tulee eristys: te ootte klooneja. Te puhutte ihan niinkun sekin. Älkää seuratko häntä. Tän tarkotuksena on katkasta yhteydet niin että kukaan ei mainitse. Viimeinen aste on joutua nauretuksi, ja sen kestäminen on helvetin raskasta.

Mää olen oikein tuntenu olevani suuri ihminen monta kertaa, kun mää koitan olla välittämättä, huomaamatta, kattoa ohitte. Tässä iässä syrjäytettynä miehenä, joka tietää, että jos hän jonkun homan jostain saa, hän joutuu olemaan täysin riippuvainen ihmisistä, joita ei pysty pitämään missään arvossa. Siinä onkin sitten oleminen.

Oleva kulttuuri on uskottavuuden koettelua. 'Tule meille solvattavaksi, auta meitä häpäisemään sinut, me teemme sen nimellisi'. Siinä suhteessa on täysin yhdentekevää, onko joku kriminaali tai maineeton, kunhan se on uskottava. Se, joka haluaa olla uskottava, ei voi olla kovin julkinen eikä kovin näkyvä-kään.

Lyhyt muisti sen saa aikaan. Maailmassa ei loputtakaan tarvii olla muuta kun pitkä muisti, ihmisluonteet on ikuisia. Maailma on uskomaton. Joutua julkisen moraalin kanssa vastakkain ja nähdä kuinka ihmiset pitää kahleistaan kirkuen, apua huutaen kiinni – ihminen ei edes havaitse kuinka lähellä olisi isompi vapaus tai isommat oikeudet.

hän potkittua poikaa. Toisaalta kulttuurin alennustilasta kertoo Turkan mukaan se, että politiikassa se on ämmien aluetta.

Entinen hallitseva koiras, Romeota omassa ohjauksessaan näytellyt rakkauden apostoli vaipuu ajatuksiinsa mutisten, etteivät naiset enää pörrää hänen ympärillään. Että sillä rintamalla on itse asiassa aika ankeaa, yksinäisiä vuosia.

Turkka täytti vastikään 56 ja kutsuu itseään vanhaksi mieheksi. Niin hän tosin teki jo kymmenen vuotta sitten päättäessään pestinsä teatterikoulussa ja yrittäessään kaikin mahdollisin tavoin perustella suhdettaan nuoreen näyttelijään.

Turkan mukaan ihminen on niin vieraantunut uskonnosta, taivaasta, helvetistä ja kuolemasta, että vanhuudesta on tullut kauhein mahdollinen olotila. Hän joutuu sen kauhun eteen myös käydessään katsomassa äitiään vanhainkodissa. Joka kolmas kerta tämä tunnistaa poikansa.

Kuolema kulkee kaikissa Turkan teoksissa, jos ei itse aiheena, niin pohjavireenä räävittömyyksien, räkänaurun, hulluna ravaavan mielikuvituksen ja filosofisten rakennelmien alla. J. H. Erkon palkinnon parhaasta esikoisteoksesta saaneessa *Aiheissa* Turkka kirjoittaa tilanteesta, jossa voi enää tappaa itsensä todistaakseen, että "olen ollut niin saatanan tosissani ja silti saanut aikaan en mitään".

Kuolemaakin väkevämmin hänen sanoissaan ja teoissaan maistuu häpeä. Turkka on uhonnut kirjoittavansa häpeän kulttuurihistorian, mutta on tyytynyt toistaiseksi romaaniin.

Yhä uudestaan hän muistuttaa itseään menneistä nöyryytyksistä, jotka jollekin toiselle olisivat triumfeja, ja lohduttautuu kuin murrosikäinen: onhan häntä sentään kiitetty siellä ja kehuttu täällä ja tuostakin kunniasta tuli kieltäydyttyä.

Viime vuosina saamansa julkisen tunnustuksen Turkka joko kieltää tai tulkitsee tahallaan väärin. Pitkä apuraha merkitsee syrjäyttämistä, kriitikoiden kehut kätkettyä pilkkaa, palkintolautakuntien perustelut vähintäänkin törkeää aliarvostusta. Häntä voi silittää vain vastakarvaan.

Lisäksi Turkka väittää uusia ideoitaan aina ryöstöviljeltävän suruttomasti ympäri maata. Vilpitön oivaltamisen ilo vaihtuu haavoitetun lapsen murjotukseksi. Kun minä itte tein ja nuo vei.

Turkka pullistelee tilanteilla, joissa hänen henkensä on ollut uhattuna. Häntä herjataan ja haistatellaan, häiriköt soittelevat ja uskaliaimmat etsiytyvät kotiovelle, josta asukkaan nimi on pakosta poistettu. *Seitsemän veljeksen* jälkeen hän latasi mökillään haulikon ja odotti polttopulloja ikkunastaan minä hetkenä hyvänsä.

Voisi kuvitella, että julkinen eläin tottuu julkiseen nöyryytykseen, ainakin jos on lajinmääritykseltään sukua Turkalle. Turkka peräti keimailee vainohulluudellaan.

Turkka kolistelee jälleen keittiössä, etsii puhdasta kuppia. Esineiden dramaturgiasta kiitelty ohjaaja tuskin voisi kiinnittää omaan rekvisiittaansa vähemmän huomiota.

Turkan elämässä on ollut aikoja, jolloin hän on kokenut hallinneensa julkisuuttaan, kenties nauttineensakin siitä. Nuoren lahjakkaan hohto seurasi häntä Seinäjoelle, Joensuuhun ja Kotkaan, joiden kaupunginteatereita hän johti 1960-luvun lopusta 1970-luvun puoliväliin.

Helsingin kaupunginteatterin apulaisjohtajana hän teki monet kuuluisimmista ohjauksistaan, mutta julkisuudessa ei mennyt enää yhtä lujaa. Suuren yleisön inho ja porvariston halveksunta alkoivat leviltä maakunnista kaupunkiin. Se oli lopulta liikaa suurellekin teatterille.

Siitä pitäen Turkka on ohjannut milloin missäkin, yhtä syrjähyppyä lukuun ottamatta kuitenkin laitosteatterissa. Instituutiot, joita hän herjaa, ovat pitäneet pahaa poikaa hyvänä.

Vaikka Jouko Turkka on saavuttanut suurimmat voittonsa teatterissa, hänen suhteensa siihen on katkera ja kiusaantunut. Hän väittää, ettei saa töitä, tai jos saakin, hänelle nauretaan. Teatterinjohtajat ovat Turkan mielestä tyhmiä, ohjaajat juoppoja ja näyttelijät sekä lahjattomia että petollisia.

Suomen merkittävimmäksi mainittu teatterintekijä sanoo tuntevansa olonsa vieraaksi teatterin kunniattomassa ilmapiirissä. Sen yhteisön lämpö ja yhteiset saalisuudet eivät kuulemma ole häntä varten.

Jouko Turkan pieni, väkevä sormi sojottaa jälleen kerran kohti heikompaa astiaa. Naisohjaajilla on takanaan tuttavuuksia, jotka takaavat heille aseman.

Turkalla ei luulisi olevan auktoriteettiongelmia, mutta hän kavahtaa ääniä selkänsä takana. Hän kyttää hetkiä, joissa värähdys näyttelijän suupielessä paljastaisi pienten sielujen yhteiset ajatukset: että Turkasta ei ole enää mihinkään.

Teatterissa näyttelijä on kaiken mitta, mutta vaikka Turkka räikkäisiin molemmat arvossa pitämänsä näyttelijät henkihieveriin, lopputulos on tuskin koskaan sitä, mitä hän toivoo. Omasta mielestään hän on epäonnistunut kaikessa, mitä hän on esittävissä taiteissa tehnyt.

Turkka myöntää, että hänenkin olisi ehkä aiheellista opetella tarjoamaan ohjauksiaan teattereille sen sijaan, että ojentaa armopaloja niille, jotka ymmärtävät anoa. Se tosin on itsensä alentamista.

Edellisestä menestyksestä on kuitenkin vain vuosi.

Kun kaikki muut kirjoittivat valtiota, Jouko Turkka keksi rakkauden. Eroottinen trilogia, etenkin sen Tampereen työväenteatterille tehty keskimmäinen osa *Rakkaita pettymyksiä rakkaudessa*, sai aktiivisimman teatteriyleisön liikkeelle jopa Helsingistä. Puheliaassa näytelmässä Eila Roine -nimisen näyttelijän ja Pekka Hiranen -nimisen nuoren filosofin kielletty suhde selitti rakkauden nurin käännetyksi kuolemanpeloksi.

Kauheelta tuntuu jos jonain päivänä ei olisi enää miksikään vaaraksi naisille. Mää en ole ainakaan osannu asettua vielä sitä hyväksymään, ja mua hyvin usein muistutetaan, että mulla ei ole varaa siihen. En tuu saamaan mitään säälii. Mutta on ihmisiä, joista näkyy miten ne jarruttaa vanhenemistaan sen takia, että ne ei vielä tiedä mikä on se lopullinen tehtävä. Mää sairastan sitä.

Sinänsä vanhoissa ihmisissä ei ole mitään kiinnostavaa. Yhtä naurettavia, turhamaisia ja vastenmielisiä ne on olleet aina. Kaikki tahtoo, että niitä muistettais. Sydänverta ruokalusikallinen kerrallaan, ei liikaa yhdellä kertaa.

Aina kun mää huomaan häpeää, mulla on tuntu, että se luova on jossain siellä päin. Kai se on yritystä pitää omatunto arkana. Mutta mitään palkkiota siitä ei koskaan tule.

On asioita, käsitteitä ja sanoja, joittenka keksimiseen mulla on menny helvetin pitkään. Kuulla sitten jonkun räkänokan rokottavan siitä, niin kyllä se semmosta voimatonta raivoo on. Minkä helvetin takia mää vakavissani yritän? Miksen heittäydy nauramaan kaikelle? Ehkä niin olis parempi. Tää kärsimys saa aikaan kovan halun maksattaa nöyryytykset muilla. Mää koitan sen takia viimeseen asti, etten päästäis vanhaa Aatamia irti.

Mää en usko olevani oikeestaan ollenkaan rohkee, mutta mää kykenen katsemaan itsesuojeluvaiston pois päältä. Kuvittele nyt minut juoksemassa noitten kesäterassien ohi. Ne vie tilanteen niin pitkälle että mun on vähintään näytettävä, että mää oon valmis mieluummin tappelemaan ja vaikka kuolemaan. Mää en voi antaa itselleni puhua noin. Perkele, kun tietäsit minkälaisia sellaset hetket on.

Väheksyttynä oleminen on aikamme tauti, ja väheksytyn ihmisen kaikki tämmöset aggressiivisuudet ja muut, mää sairastan niitäkin. On monia semmosia jotka ihmettelee, että minäkö väheksytty. Mää en nää sitä, mää en oo koskaan paikalla muullon kun sillon kun mua väheksytään. Ikävä kyllä mää itte oon aikalailla eläytyny tähän oikeudettomaan elämään. Mää olen hakenu jalansijaa kieltäytymällä. Pelkällä kieltäytymisellä on sitten tullu tämmöseksi jonkun verran ristiriitaseksi hahmoksi. On kieltäydyttävä paljosta jos tahtoo olla isommilla asioilla. Sen takia oikeat vihamiehet tai vastustajat jotka olis oikein tasokkaita, kun ne lipuu ulottuvilta se sattuu paljon enemmän kun kukaan luulis."

Turkka raivoaa.

Skandaalinkäryiset vuodet Teatterikorkeakoulun professorina ja sittemmin rehtorina 80-luvulla ovat Turkalle punainen vaate. Hän syyttää entisiä oppilaitaan isänmurhasta: Turkka opetti, oppilaat veivät paikat, häntä ei tarvita. Itseään hän ruoskii lankeamisesta opettamisen ansaan, joka johti romahdukseen.

Aika teatterikoulussa poltti Turkkaan vakauttumuksen, jonka mukaan nuoruus on julminta maailmassa. Katkeruuttaan messuava mies väittää koko Teatterikorkeakoulun eläneen sekä ennen häntä että hänen jälkeensä seuraten, miten hänen asemansa pörssissä nousee tai laskee. Itse asiassa hän uskoo koko maan jakautuneen niin.

Millainen olisi Suomi ilman Jouko Turkkaa?

Ehkä hiukan siistimpi: savuavia raunioita ja polttetuja siltoja saattaisi olla harvemmassa, raivon ja riemusta ratkeamisen partaalla horjuvia ihmisiä jokunen vähemmän, piikit poispilatun älymystön lihassa olisivat pienempiä ja kansallinen adrenaliinivaranto huomattavasti laihempi.

Yksi nöyryytyksiään imeskelevä vanha mies pois laskuista, mitäs siitä.

Ja kuitenkin: jos Turkkaa ei olisi, hänet pitäisi keksiä.

Esittävissä taiteissa hänen vaikutuksensa on kiistaton, eikä se jää kalpean eliitin yksinoikeudeksi. Herrat suosivat narreja, jotka laskettelevat totuuksia kuin valetta ja ovat hulluudessaankin muita viisaampia. Lukemattomat lööpit, jurot, julkilausumat, vetoomukset, työtaistelut, erottamiset, eduskuntakyselyt sekä myrskyt ohjelmapäivystyksissä ja yleisönosastoissa todistavat, ettei hänen vaikutuksensa ole yhdentekevä. Siinä on vallankumouksellista painoarvoa. Se myy ja sitä ostetaan.

Tulecko Turkasta ikuinen? Varmasti, sikäli kuin nykyinen sprintterikulttuuri muistaa, mitä se tarkoittaa. Sitä paitsi hän kestää fraaseja, kuten "Jokaisella on hänestä mielipide" ja "Tuskin jättää ketään kylmäksi".

Niin kuin useimmat median hotkimat hahmot, Turkkakin tarkastelee itseään enemmän ulko- kuin sisäpuolelta. Kukaan ei ole sitä mitä on, muuten kuin muiden luvalla ja mielestä, hän sanoo. Descartesin "Ajattelen, siis olen" on nykymaailmassa ruhjottu muotoon "Olen tunnettu. Siis olen". Elämä on esiintymistä.

Turkkakin on suunnitellut elämäntapakirjaa: kuinka elää sataneljäkymmentävuotiaaksi ja panna vielä satavuotiaana. Tietokonekin pitäisi ostaa ja opetella.

Hän sanoo ymmärtävänsä tekniikasta sen verran, että vihreä ukko kun on, silloin saa ylittää kadun. Vaihtoehtona on kuulemma seistä niiden kävelykeppien vieressä, joita kiitellään, ja ottaa itse tukkapöllyä. Tukkapöllyä? Kallion kaljulle yksinäiselle?

Patjan viereen on parkkeerattu kovia kokenut sähkökirjoituskone. Lattia-arkistossa työntää itujaan nippu näytelmäraakileita sekä yrityksen jäänyt kirja, jota Turkka aikoo jatkaa ensi kesänä.

Entä sitä ennen? Turkka hautoo kostoa ja suunnittelee tekevänsä talkshow'n loppupäässä jotain värikästä.

Kaksi jaksoa jäljellä. Maltamme tuskin odottaa. ■